

Περίληψη του «Ερωτοκριτού»

(από το Βιτσέντζος Κορνάρος, Ερωτοκριτος, επιμέλεια Στυλιανού Αλεξίου, εκδόσεις Εστία, Νέα Ελληνική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1999)

Α'. Στην Αρχαία Αθήνα των προχριστιανικών χρόνων ζει ο βασιλιάς Ηράκλης με τη γυναίκα του Αρτέμη και την όμορφη κόρη τους Αρετούσα, που την ερωτεύεται κρυφά ο γιος ενός συμβούλου του βασιλιά, ο Ρωτόκριτος. Ο νέος, στενοχωρημένος για τη διαφορά που τον χωρίζει από την Αρετούσα, βρίσκει παρηγοριά σε καντάδες που κάνει τη νύχτα κάτω από τα παράθυρα της. Η Αρετούσα ακούει προσεκτικά τα τραγούδια και νιώθει συμπάθεια για τον άγνωστο τραγουδιστή. Οι γονείς της επίσης θέλγονται και ενδιαφέρονται να μάθουν ποιος είναι. Μια προσπάθεια να τον αναγνωρίσουν από τη φωνή σε γιορτή που επίτηδες διοργάνωσαν και μια άλλη προσπάθεια να τον φέρουν με την βία στο παλάτι, δεν πετυχαίνουν. Δύο φρόνιμοι άνθρωποι, η παραμύθια της Αρετούσας Φροσύνη και ο φίλος του Ρωτόκριτου Πολύδωρος τους συμβουλεύουν και τους προειδοποιούν για τους κινδύνους του ερωτικού πάθους. Ο Ρωτόκριτος ξενιτεύεται στην Έγριπο (Εύριπο, Χαλκίδα) για να ξεχάσει. Στο διάστημα αυτό ο πατέρας του αρρωσταίνει και η Αρετούσα τον επισκέπτεται. Βρίσκει τότε τυχαία στο δωμάτιο του Ρωτόκριτου τους στίχους του αγνώστου τραγουδιστή και μια ζωγραφιά της καμωμένη από τον ίδιο. Είναι φανερό ότι ο τραγουδιστής ήταν ο Ρωτόκριτος και ότι τα τραγούδια ήταν γι' αυτήν. Παίρνει μαζί της τα χαρτιά και τη ζωγραφιά. Ο Ρωτόκριτος, γυρίζοντας στην Αθήνα λόγω της αρρώστιας του πατέρα του, νιώθει ανησυχία γιατί δεν βρίσκει τα ποιήματα και την ζωγραφιά. Πληροφορείται από την μητέρα του ότι η Αρετούσα είχε μπει για λίγο στην κάμαρα του. Φοβισμένος για τις πιθανές συνέπειες της αποκάλυψης του έρωτα του, μένει στο σπίτι με την πρόφαση αδιαθεσίας. Τότε η Αρετούσα του στέλνει ως ξαρωστικό τέσσερα δίφορα μήλα. Ο Ρωτόκριτος καταλαβαίνει ότι το πάθος του βρίσκει ανταπόκριση, αρχίζει να συχνάζει πάλι στο παλάτι και οι δύο ερωτευμένοι βεβαιώνονται με τα μάτια για την αμοιβαία αγάπη τους.

Β'. Ο Ρήγας, για να διασιεδάσει την κόρη του, που τη βλέπει μελαγχολική, οργανώνει ένα κονταροκτύπημα. Παίρνουν μέρος αφέντες και αρχοντόπουλα από διάφορους ελληνικούς τόπους που είχαν φημισμένα κάστρα: τη Μυτιλήνη, το Ανάπλι (Ναύπλιο), την Πάτρα, τη Μεθώνη, τη Κορώνη, την Έγριπο, την Αξιά (Νάξο). Έρχονται ακόμη ο αφέντης της Μακεδονίας, ο γιός του Ρήγα του Βυζαντίου, και το ρηγόπουλο της Κύπρου. Μετέχουν επίσης και ξένοι: ο φοβερός Καραμανίτης (Γούρκος) Σπιθόλιοντας και ο Σιλαβούνος (Δαλματός Σλάβος). Τελευταίος έρχεται ο Κρητικός Χαρίδημος, αφέντης της Γορτύνης. Παρεμβάλλεται εδώ ως ιντερμέδιο η θαυμάσια ιστορία του Χαρίδημου που πενθεί γιατί είχε σκοτώσει κατά λάθος με τόξο την αγαπημένη του γυναίκα στην Ίδα όπου ζούσαν. Ο Καραμανίτης καλεί σε μονομαχία τον Κρητικό, γιατί, όπως ισχυρίζεται, αναγνωρίζει σ' αυτόν το σπαθί του πατέρα του, που δήθεν του το είχε κλέψει ο πατέρας του Κρητικού. Στη φοβερή μονομαχία ο Χαρίδημος σκοτώνει τον Σπιθόλιοντα. Ακολουθεί το κονταροκτύπημα, στο οποίο μένουν τελικοί νικητές ο Χαρίδημος, ο Ρωτόκριτος και ο

Κυπριώτης. Με κλήρωση καθορίζεται το τελικό ζεύγος των αντιπάλων. Ο Κρητικός δεν κληρώνεται και φεύγει θυμωμένος. Ο Ρωτόκριτος νικά τον Κυπριώτη και παίρνει το στεφάνι από τα χέρια της αγαπημένης του.

Γ'. Το πάθος της Αρετούσας γίνεται τώρα σφοδρότερο. Με δική της πρωτοβουλία, παρά τις συμβουλές της νένας Φροσύνης, αρχίζει να συναντάται με τον Ρωτόκριτο τη νύχτα, σ' ένα καγκελόφραχτο παράθυρο του παλατιού. Ο Ρωτόκριτος, παρακινημένος από τη νέα, πείθει τον πατέρα του να τη ζητήσει από το βασιλιά σε γάμο. Ο Ηράκλης θυμώνει γι' αυτό το θράσος (ο Ρωτόκριτος δεν είναι από βασιλική οικογένεια) και εξορίζει το νέο μακριά από την Αθήνα. Πριν ακόμη φύγει, η Αρετούσα μαθαίνει από τον ανύποπτο για τα αισθήματα της βασιλιά την πρόταση γάμου του Ρωτόκριτου και συγχρόνως ένα προξενικό που έφτασε γι' αυτήν με μαντατοφόρους από το βασιλόπουλο του Βυζαντίου. Το ίδιο βράδυ η Αρετούσα αντιδρώντας στην απόφαση του πατέρα της, αρραβωνιάζεται με τον Ρωτόκριτο δίδοντας του το δαχτυλίδι της. Ο Ρωτόκριτος αποχαιρετά τους γονείς του και φεύγοντας για την εξορία ζητά από τα θεϊκά Άστρα και τον Ήλιο να τιμωρήσουν το σκληρό βασιλιά.

Δ'. Ο Ηράκλης, υποψιαζόμενος ότι η κόρη του αγαπά τον Ρωτόκριτο, αποφασίζει να επισπεύσει το γάμο με το βασιλόπουλο του Βυζαντίου. Η Αρετούσα αρνιέται, ο βασιλιάς επιμένει, και τελικά η νέα φυλακίζεται μαζί με την παραμάνα της που προσπαθεί να την δικαιολογήσει. Ύστερα από τρία χρόνια ένας βόρειος αντίπαλος, οι Βλάχοι (Ρουμάνοι) με το βασιλιά τους Βλαντίστρατο (Vladislav) εισβάλουν στη χώρα και πολιορκούν την Αθήνα. Παρουσιάζεται τότε ο Ρωτόκριτος αγνώριστος, γιατί έχει μαυρίσει το πρόσωπο του με ένα μαγικό υγρό, και σώζει το στρατό και την ίδια την ζωή του ρήγα της Αθήνας. Εξασφαλίζει ακόμη και την τελική νίκη σε μία μονομαχία που γίνεται, έπειτα από συμφωνία των δύο αντιπάλων, ανάμεσα στον Ρωτόκριτο και τον ανιψιό του βασιλιά των Βλάχων Άριστο, που έχει φτάσει από τη Φραγκιά (τη λατινική Δύση). Ο Άριστος σκοτώνεται στην μονομαχία και οι Βλάχοι με μια επιβλητική νεκρική πομπή παίρνουν μαζί τους το σώμα του και αποχωρούν από την Αθήνα.

Ε'. Νικητής αλλά και σοβαρά πληγωμένος ο Ρωτόκριτος μεταφέρεται, αγνώριστος πάντα, στο παλάτι. Γίνεται τέλος καλά, λέει στον βασιλιά ότι ονομάζεται Κριτίδης, και αρνούμενος κάθε άλλη ανταμοιβή ζητά να πάρει γυναίκα του τη φυλακισμένη ακόμη Αρετούσα. Την επισκέπτεται ο ίδιος στη φυλακή και διατυπώνει την πρόταση του, αλλά η κόρη αρνιέται με επιμονή. Ο ξένος τη δοκιμάζει τότε με μια πλαστή ιστορία που δεν αφήνει καμία αμφιβολία ότι ο Ρωτόκριτος έχει πεθάνει. Της αφήνει μάλιστα το δαχτυλίδι της, που τάχα ο Ρωτόκριτος πεθαίνοντας του έδωσε, και η Αρετούσα αναγνωρίζοντάς το θρηνεί τον αγαπημένο της. Τότε ο άγνωστος μελαχρινός νέος, με το μαγικό υγρό, παίρνει πάλι την όψη του Ρωτόκριτου και αναγνωρίζεται από την Αρετούσα. Τελικά το ζευγάρι στεφανώνεται μέσα σε γενική χαρά, ο βασιλιάς συμφιλιώνεται με τον Ρωτόκριτο και τον πατέρα του, και ο Ρωτόκριτος, όπως στα παραμύθια, ανεβαίνει στο θρόνο της Αθήνας. Ο ποιητής στον επίλογο δηλώνει θριαμβευτικά το όνομα, τη γενιά και την πατρίδα του. Γεννήθηκε στη Σητεία, παντρεύτηκε στο Κάστρο, θα πεθάνει όπου ορίσει ο Θεός.